

چرا دانشگاه‌های ایران در تحقق نظام‌های یادگیری الکترونیکی موفق نبوده‌اند؟

(تحلیلی تطبیقی از وضعیت دانشگاه‌های ایران و ترکیه)

چکیده – در دههٔ اخیر فناوری اطلاعات به عنوان عامل کلیدی توسعهٔ همه‌جانبهٔ کشورهای جهان و از جمله کشورهای منطقهٔ چشم‌انداز ۱۴۰۴ معرفی شده و به ویژه در بازساختاردهی و بازطراحی نظام آموزش عالی این کشورها به کار گرفته شده است. ترکیه از جمله کشورهایی است که بیشترین میزان رشد را از طریق توسعهٔ فناوری تجربه کرده است و تأثیر آن در آموزش عالی به شدت مشهود است؛ به گونه‌ای که در حال حاضر بیش از ۳۰ درصد از جمعیت ۵/۵ میلیون نفری دانشجویان ترکیه در دوره‌های نیمه‌حضوری و غیرحضوری مشغول به تحصیل هستند. در مقابل با وجود ورود نه چندان با تأخیر و پر قدرت دانشگاه‌های ایران به این عرصه، درصد بسیار کمی از دانشجویان کشور (کمتر از ۱۰ درصد) در دوره‌های غیرحضوری تحصیل می‌کنند، ضمن اینکه این روند با کاهش نیز مواجه است.

این مقاله درصدد پاسخ‌گویی به این پرسش است که چرا دانشگاه‌های ایران در عرصهٔ آموزش‌های الکترونیکی (به عنوان مهم‌ترین نمود آموزش غیرحضوری در عصر اطلاعات) ناموفق بوده‌اند؟ بدین منظور با تبیین مدلی برای ارزیابی توانایی دانشگاه‌ها برای بهره‌مندی از یادگیری الکترونیکی، تلاش می‌شود در مطالعه‌ای تطبیقی دو دانشگاه مهم ایران (دانشگاه تهران و دانشگاه شیراز) با دو دانشگاه مهم ترکیه (دانشگاه آنکارا و دانشگاه فنی خاورمیانه) مورد مطالعه قرارگیرد. بدین منظور با اعزام گروهی متخصص به دانشگاه‌های مذکور و گردآوری داده‌های واقعی و میدانی، میزان توانمندی آنها برای ایجاد محیط یادگیری الکترونیکی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این پیمایش نشان می‌دهد میزان توانمندی دانشگاه‌های منتخب ترکیه در سطح «بالاتر از متوسط» قرار دارد اما توانمندی دانشگاه‌های منتخب ایران در سطح «نسبتاً ضعیف» برآورد می‌شود. در پایان بر اساس تحلیل دلایل عدم موفقیت دانشگاه‌های منتخب کشور در تحقق یادگیری الکترونیکی، به ویژه در مقایسه با دانشگاه‌های هم‌تراز کشور رقیب در منطقهٔ چشم‌انداز، رهنمودهایی برای برنامه‌ریزی و سیاستگذاری منسجم‌تر ارائه شده است.